

عنوان مقاله:

کنش انسان و محیط در دوران اسلامی دشت قروه، شمال غربی پهنه سندج-سیرجان

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات باستان شناسی، دوره 13، شماره 3 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

فرشته شریفی - دانشجوی دکتری باستان شناسی دانشگاه بوعلی سینا همدان، همدان، ایران.

محمد ابراهیم زارعی - استادگروه باستان شناسی دانشگاه بوعلی سینا همدان، همدان، ایران.

خلاصه مقاله:

دشت قروه در جنوب شرقی استان کردستان واقع شده است و از مناطق مرتفع زاگرس محسوب می‌شود. این دشت در نوار یا پهنه مورب سندج-سیرجان قرار گرفته است. بارزترین ویژگی این دشت تفاوت در ساختار زمین شناسی و زیست-محیط شمال و جنوب آن است. همین عامل باعث شده توزیع سکونت گاه ها در این دو بخش کاملا متفاوت باشد. دشت قروه در سال ۱۳۹۷ مورد بررسی و بازنگری باستان شناسی قرار گرفت. نتیجه این بررسی شناسایی ۲۴۳ اثر است که حاکی از استقرار و استمرار انسان از دوره مس سنگی میانه تا حال حاضر بود که بیش از ۱۰۰ محوطه برای نخستین بار شناسایی شدند. از این تعداد، محوطه های دوره اسلامی سهم بیشتری دارد. نوشته حاضر بر پایه یافته های باستان شناسی مربوط به دوران اسلامی حاصل از این بررسی شکل گرفته که با سنجش متون تاریخی، عکس های ماهوره‌ای و نقشه های GIS و زمین شناسی سعی در بازسازی منظر سکونت گاه های این دوران و نحوه کاربری اراضی مورد بحث قرار خواهد گرفت. در این پژوهش محوطه های شناسایی شده دوران اسلامی در قالب سه دوره قرون اولیه، میانه و متاخر تقسیم بندی شده اند هدف از این پژوهش مطالعه ارتباط انسان با محیط در دوران اسلامی این منطقه است. از جمله پرسش هایی که در این پژوهش مطرح هستند عبارت اند از: چه عواملی باعث شکل گیری سکونتگاه های دوران اسلامی بوده است؟ الگوی استقرار محوطه های اسلامی در دشت قروه به چه صورت است؟ آیا دشت قروه در دوران اسلامی مرکزیت شهری داشته است؟ از جمله عواملی مانند منابع آب و زمین حاصلخیز، راه ها و معادن در شکل گیری زیستگاه های دشت قروه نقش بسیار قابل ملاحظه ای داشته است. زیستگاه های شمال دشت بیشتر به صورت خطی و بر تراس رودخانه ها شکل گرفته اند و در مقابل در جنوب دشت عواملی از جمله زمین‌ه ای کشاورزی، مسیرهای ارتباطی و منابع آبی در شکل گیری این محوطه ها اهمیت بسزایی داشته است. به نظر می رسد نقش محوطه های بزرگ تر در ایجاد زیستگاه های کوچک و اقماری در بخش جنوبی - احتمالا سیستم مکان مرکزی- بی تاثیر نبوده است.

کلمات کلیدی:

دشت قروه، دوران اسلامی، باستان شناسی منظر، شرایط زیست محیطی، متون تاریخی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1409154>

